

Specijalni rat kao supstitucija oružane agresije

Okrugli sto »Vojnog dela« na temu: »Specijalni rat kao supstitucija oružane agresije« održan je 26. oktobra 1982. godine u Domu JNA Topčider. Rasprava je organizovana i vođena saglasno dvogodišnjoj programskoj orijentaciji časopisa, usvojenoj na sednici Saveta i Redakcije »Vojnog dela«. Njena neposredna funkcija je u vezi sa istraživanjima koja se vrše u Centru za strategijska istraživanja u okviru makroprojekta: »Opštenarodna odbrana i društvena samozastita SFRJ«.

Polazeći od činjenice da je specijalni rat veoma proširena pojava koja permanently prati savremene tokove međunarodnih odnosa, i postavljajući taj problem za tematiku okruglog stola, organizator je imao u vidu sledeće ciljeve:

— razmotriti glavne opasnosti koje savremenom svetu, a pre svega malim i nesvrstanim zemljama prete od specijalnog rata;

— sagledati društveno-ekonomske, političke i druge okolnosti ispoljavanja i primene vojne sile na posredan način danas i ubuduće, društveno-ekonomsku, idejno-političku, sociopsihološku i vojnu, suštinu i sadržaj, te snage, sredstva i metode vođenja specijalnog rata u savremenim međunarodnim odnosima;

— sagledati potrebe i mogućnosti odbrane od specijalnog rata uopšte, sa posebnim akcentom na odbranu od specijalnog rata na principima društvene samozastite, kako je predviđeno našom doktrinom i kako se to čini u praksi opštenarodne odbrane i društvene samozastite.

Na osnovu ovako postavljenog cilja može se zaključiti da se od ovog okruglog stola očekivalo da problematiku primene specijalnog

rata razmatra pre svega sa *teorijskog stanovišta*: njegove suštine, fenomenologije i metoda primene u svetskim razmerama, ali uvek imajući u vidu potrebe i mogućnosti naše samoodbrane kao poseban ugao gledanja na sva pitanja ovog tematskog područja. Polazeći sa tog stanovišta, organizacioni odbor je već u inicijalnom pismu odabrao odgovarajuća pitanja za koja je smatrao da mogu činiti pouzdan okvir naših razgovora: 1) društveno-istorijske okolnosti koje su uslovile nastanak specijalnog (posrednog) rata kao istorijske pojave; 2) idejno-politički i sociopsihološki aspekt specijalnog rata; 3) društveno-ekonomski aspekti specijalnog rata; 4) snage i sredstva specijalnog rata i oblici i metode njihovog ispoljavanja; 5) uloga vojnog faktora u specijalnom ratu; 6) sociokulturni aspekti specijalnog rata; 7) društvena samozaštita kao oblik suprotstavljanja specijalnom ratu.

Navedena pitanja su i činila okosnicu rasprave ali su pokrenuta i neka druga.

Uvodnu reč na okruglom stolu imao je načelnik Generalštaba JNA general-pukovnik *Petar Gračanin*, a uvodno izlaganje podneo je general-pukovnik *Rade Suša*, predsednik Saveta časopisa. U raspravi su uzeli učešća ili priložili pisane radove: prof. dr *Ljubiša Adamović*; *Ivan Baričević*, pukovnik; dr *Milan Benc*; dr *Milo Bošković*; *Vladimir Brđar*, pukovnik; *Milutin Civić*, pukovnik; prof. dr *Vojin Dimitrijević*; *Dušan Dozet*, general-potpukovnik u penziji; prof. dr *Toma Đorđević*; prof. dr *Firdus Džinić*; prof. *Sead Hadžović*, pukovnik u penziji; dr *Zlatko Isaković*; prof. dr *Radovan Jović*; *Ilija Jovović*; dr *Muhamed Kešetović*; dr *Petar Knežević*, pukovnik; dr *Mladen Kovačević*, pukovnik; dr *Ejub Kučuk*, potpukovnik; dr *Prvoslav Marković*; *Miloš Minić*; mr *Todor Mirković*, pukovnik; dr *Slavko Mrkić*, pukovnik; *Branko Panjak*; *Kostić Pavić*, potpukovnik; *Nikola Pejnović*, general-pukovnik u penziji; *Dane Petkovski*, general-pukovnik; *Boško Ranitović*, general-potpukovnik; *Sulejman Sarajlić*, kapetan bojnog broda; prof. dr *Jordan Spaseski*; dr *Aleksandar Spasić*; prof. dr *Momir Stojković*; *Miraš Stožinić*, pukovnik; prof. dr *Stipe Šuvar*; *Boško Todorović*, pukovnik; *Dušan Vilić*, pukovnik u penziji; mr *August Vrtar*, general-major; mr *Vojislav Vukićević*, potpukovnik u penziji; prof. dr *Mladen Zvonarević*.

Većina učesnika u raspravi saglasila se sa pristupom temi i načinom problematizacije pitanja koja su istaknuta u uvodnim izlaganjima. Međutim, tokom rasprave je bilo i drugačijih diskusija, što je doprinelo da se u raspravi nametnu i druga pitanja i problemi, koji se ne mogu zaobići u izučavanju specijalnog rata kao svojevrsne društvene pojave.

Analizirani su društveno-istorijski uslovi nastanka i egzistiranja specijalnog rata kao osobene društvene pojave i gotovo svi aspekti njegovog vođenja: propagandno-politički, subverzivno-diverzantski, vojni, ekonomski, sociopsihološki, sociokulturni i drugi. Mada je bilo i suprotnih mišljenja, može se reći da je dokazana osnovna hipoteza implicitno sadržana u naslovu teme, tj. da specijalni rat može biti u određenim okolnostima zamena za oružanu agresiju. Saglasno tome, potvrđene su i druge posebne hipoteze.

Redakcija »Vojnog dela« će sve prispele tekstove objaviti u nekoliko narednih brojeva. Redosled objavljivanja radova u našem časopisu nije ni u kakvoj vezi sa njihovim kvalitetom niti ličnošću autora.

Redakcija moli i ostale saradnike »Vojnog dela« da se uključe u raspravu o ovoj veoma značajnoj temi.